

AGA M3-SARJAN ILMAILUMÄÄRÄYKSISSÄ KÄYTETTYJEN KÄSITTEIDEN MÄÄRITELMIÄ

Tämä ilmailumääräys on annettu ilmailulain (281/95) 51 §:n nojalla. Se perustuu kansainvälisen siviili-ilmailun yleissopimuksen Liitteen 14 (Annex 14, Volume I) luvun 1 normeihin (Standards).

Tämä ilmailumääräys tulee voimaan 7.9.2000 ja kumoaa 23.1.1997 annetun ilmailumääräyksen AGA M3-1 Muutos1. Viiva sivun reunassa osoittaa, että kyseistä kohtaa on muutettu.

SISÄLLYS

.....	Sivu
1 Yleistä	1
1.1 Soveltamisala	1
2 Määritelmiä	1

1 YLEISTÄ

1.1 Soveltamisala

1.1.1 Tässä ilmailumääräyksessä on esitetty suomeksi kansainvälisen siviili-ilmailun yleissopimuksen Liitteen 14 (Annex 14) lukuun 1 sisältyvät määritelmät erälle lentoasemiin liittyville käsitteille. Näitä määritelmiä on noudatettava sovellettaessa ilmailuviranomaisen antamia AGA M3-sarjan ilmailumääräyksiä.

1.1.2 Erät tässä ilmailumääräyksessä olevat määritelmät sisältyvät ilmailumääräykseen OPS M1-1 Lentosäännöt, yhteiseurooppalaiseen lentotoimintaa koskeviin vaatimuksiin JAR-OPS, ISO-standardiin 8402 (Quality Management and Quality Assurance – Vocabulary) tai kansainvälisen siviili-ilmailun yleissopimuksen Liitteeseen 15 (Annex 15), mutta eivät Annex 14:ään. Nämä määritelmät on varustettu tässä ilmailumääräyksessä tähdellä (*). Joitakin WGS-84-järjestelmään liittyviä Annex 14:n määritelmiä on korvattu Geodeettiselta laitokselta (GL) saaduilla määritelmillä.

Huomautus. - Myös muissa AGA M3-sarjan ilmailumääräyksissä saattaa esiintyä sellaisten käsitteiden määritelmiä, jotka eivät sisälly kansainvälisen siviili-ilmailun yleissopimuksen Liitteen 14 (Annex 14) lukuun 1.

2 MÄÄRITELMIÄ

Asemataso (Apron). Määrätty maalentopaikan osa, joka on tarkoitettu ilma-alusten matkustajien, postin tai rahdin lastausta tai purkamista sekä ilma-alusten tankkausta, paikoitusta tai huoltoa varten.

Asematasovalvonta (Apron management service).

Palvelu, jota annetaan ilma-alusten ja ajoneuvojen liikehtimisen ja muiden toimintojen säätelämiseksi.

Eheys (Integrity (aeronautical data)). Varmuuden taso sille, ettei ilmailutieto eikä sen arvo ole hävinnyt tai muuttunut tiedon alkuperäisen syntymisen tai asiaankuuluvien valtuuksien tehdyn muuttamisen jälkeen.

Ei-mittarikiitotie (Non-instrument runway). Kiitotie, joka on tarkoitettu näkölähestymismenetelmiä käyttäville ilma-aluksille.

Erotellut rinnakkaiset operaatiot (Segregated parallel operations). Samanaikaiset operaatiot rinnakkaisilla tai lähes rinnakkaisilla kiitoteillä, joista toista käytetään yksinomaan laskuihin ja toista yksinomaan lentoonlähtöihin.

*Erottuvuus (Resolution). Mitatun tai lasketun arvon ilmaisemisessa tai käyttämisessä käytettävien numeroiden tai yksiköiden lukumäärä. (Annex 15)

Este, lentoeste (Obstacle). Kaikki kiinteät (sekä tilapäiset että pysyvät) ja liikkuvat esineet tai niiden osat, jotka ovat ilma-alusten maassa liikehtimiseen tarkoitettulla alueella tai jotka ulottuvat määrätyn tason yläpuolelle, jonka tarkoituksena on suojata ilmassa olevia ilma-aluksia.

Esteetön alue (OFZ, Obstacle-free zone). Sisemmän lähestymispinnan, sisemmän siirtymäpinnan, keskeytetyn laskeutumisen pinnan ja näiden pintojen rajoittaman kiitoalueen osan yläpuolella oleva ilmatila, johon tunkeutuu ainoastaan sellaisia kevyitä ja särkyvästi kiinnitetyjä

esteitä, jotka ovat ilmaliikenteen kannalta tarpeen.

Geodeettinen datum (Geodetic datum). Parametrijoukko, joka tarvitaan paikallisen koordinaattijärjestelmän sijainnin ja orientoinnin määrittämiseksi globaalin koordinaattijärjestelmän suhteen. (GL)

Geoidi (Geoid). Maan painovoimakentän tasa-arvopinta, joka yhtyy valtamerien kohdalla häiriintymättömään keskimääräiseen vedenpintaan (MSL) ja mannerten kohdalla sen kuviteltoon jatkeeseen. (GL)

Huomautus. - Geoidi on muodoltaan epäsäännöllinen paikallisten painovoima-anomalioiden takia. Painovoiman suunta on jokaisessa geoidin pisteessä kohtisuorassa geoidiin nähden.

Geoidin korkeus (Geoid undulation). Geoidin ja ellipsoidin välinen korkeusero, positiivinen geoidin ollessa ellipsoidin yläpuolella. (GL)

Huomautus. - Eroa ortometrisen korkeuden ja World Geodetic System 1984 (WGS84) määrittelemän WGS-84 ellipsoidista lasketun korkeuden välillä kutsutaan WGS-84 geoidin korkeudeksi.

Helikopterikenttä (Heliport). Lentopaikka tai määrätty rakennelman päällä oleva alue, joka on tarkoitettu käytettäväksi kokonaan tai osaksi helikoptereiden laskeutumiseen, lentoonlähtöön tai liikkumiseen alueella.

*Huonon näkyvyyden lentoonlähtö (Low visibility take-off, LVTO). Lentoonlähtö silloin, kun kiitotien näkyvyys on alle 400 metriä. (JAR-OPS 1.435)

*Huonon näkyvyyden toimintamenetelmät (Low visibility procedures, LVP). Menetelmät, joita lentopaikalla noudatetaan lentotoiminnan turvallisuuden varmistamiseksi kategorian II ja III lähestymisten ja huonon näkyvyyden lentoonlähtöjen aikana. (JAR-OPS 1.435)

Ilma-aluksen luokitusluku (ACN, Aircraft classification number). Luku, jolla ilmaistaan ilma-aluksen suhteellinen kuormitusvaikutus päällysrakenteeseen tiettyssä pohja-maaluokassa.

Huomautus. - Ilma-aluksen luokitusluku lasketaan sen painopisteen (CG:n) sijainnin suhteen, jolla saadaan kriittisen laskutelineen kriittinen kuormitus. Tavallisesti ACN lasketaan käyttämällä suurimpaan mahdolliseen asemataso-(ramppi-)massaan liittyvää taaimmaisinta CG-pistettä. Joissakin tapauksissa etummaisimman CG-pisteen käyttäminen voi antaa tulokseksi nokkapyöräkuorman, joka on kriittisempi.

Ilma-aluksen seisontapaikka (Aircraft stand). Ilma-aluksen paikoittamiseen määrätty alue asematasolla.

Ilmailuvalomajakka (Aeronautical beacon). Maassa oleva ilmailuvalo, joka näkyy kaikkiin atsimuutin suuntiin joko kiinteästi tai välähdellen ja joka osoittaa tiettyä maan pinnan pistettä.

Ihmisen suorituskyky. (Human performance) Ihmisen kyvyt ja rajoitukset, jotka vaikuttavat lentotoiminnan turvallisuuteen ja tehokkuuteen.

Inhimilliset tekijät. (Human Factors principles). Ilmailualan suunnittelua, viranomaishyväksyntää, koulutusta ja toimintaa koskevat periaatteet, jotka tähtäävät ihmisen ja järjestelmän muiden osien välisen yhteistoiminnan turvallisuuteen huomioon ottaen ihmisen suorituskyky.

Jaksollinen eheystarkistus - CRC (Cyclic redundancy check - CRC) Matemaattinen, säännönmukainen, mekaaninen laskentamenetelmä, jota sovelletaan tiedon digitaaliseen ilmaismuotoon ja joka tuottaa tietyn varmuustason sille, että tietoa ei ole muuttunut tai hävinnyt.

Jatkuva valo (Fixed light). Valo, jonka valoisuus tietystä pisteestä havainnoitaessa on vakio.

*Jäljitettävyyden (Traceability). Mahdollisuus selvittää tarkoitteen aiemmat vaiheet, käyttö tai sijainti muistiin merkittyjen yksilöityjen tietojen avulla. ((Annex 15, ISO 8402/95)

Jäänestoalue (De-/anti-icing facility). Alue, jossa huurre, jää tai lumi poistetaan (jäänpoisto) lentokoneen pinnoilta ja/tai puhtaata pinnat käsitellään (jäänesto) huurteen tai jään muodostumista tai lumen tai sohjon kerääntymistä vastaan rajoitetuksi ajaksi.

Huomautus. - Manual of Aircraft Ground De-/Anti-icing Operations (ICAO:n Doc 9640) sisältää tarkempia ohjeita.

Jäänestopaikka (De-/anti-icing pad). Jäänestoalueella oleva alue, jonka sisempi osa on jäänestokäsittelyssä olevaa ilma-alusta varten ja ulompi osa yhden tai useamman jäänestoajoneuvon liikkumista varten.

*Kelpuus (Validation). Tutkintaan ja objektiivisen todisteaineiston tuottamiseen perustuva varmistuminen siitä, että tiettyä käyttöä koskevat erityisvaatimukset täyttyvät. (Annex 15, ISO 8402/95)

Huomautus. - Objektiivinen todisteaineisto: tiedot, jotka voidaan havaittujen, mitattujen, testattujen tai muulla tavoin todettujen tosiasioiden perusteella osoittaa paikkansa pitäviksi. (ISO 8402/95)

Kenttäalue (Movement area). Lentopaikan osa, joka on tarkoitettu ilma-alusten lentoonlähtöön, laskeutumiseen ja johon sisältyy liikennealue ja asemataso(t).

Huomautus. - Ks. myös lentokenttäalueen määrittely huomautuksineen.

Kiitoalue (Runway strip). Lentopaikalle määritetty alue, jonka sisällä kiitotie ja mahdollinen pysäytystie ovat ja jonka tarkoituksena on:

- vähentää vaurioriskiä ilma-aluksen suistuksessa kiitotieltä ja

- b) suojata kiitoalueen yläpuolella lentävää ilma-alusta sen lentoonlähden ja laskun aikana.

Kiitotie (Runway). Maalentopaikalle määritetty suorakaiteen muotoinen alue, joka on kunnostettu ilma-alusten laskua ja lentoonlähtöä varten.

Kiitotieodotuspaikka (Runway-holding position).

Kiitotien, esterajoituspinnan tai ILS-/MLS-järjestelmän kriittisen alueen/herkkyysalueen suojaamiseen tarkoitettu nimetty paikka, jossa rullaavien ilma-alusten tai ajoneuvojen on pysähdyttävä ja odotettava, ellei lähilennonjohto toisin hyväksy.

Huomautus. – AFIS-lentopaikkojen kiitotieodotuspaikkojen osalta ks. ilmailumääräys OPS M1-1 Lentosäännöt, Muutos 4, kohta 3.2.2.7.2, Huomautus 2.

Kiitotien pään turva-alue (RESA, Runway end safety area). Kiitoalueen päästä alkava, kiitotien keskilinjan jatkeeseen nähden symmetrinen alue, jonka ensisijainen tarkoitus on vähentää vaurioriskiä ilma-aluksen tehdessä vajaaksi jääneen laskun tai lasku- tai nousukiidon päätyessä yli kiitotien pään.

Kiitotien varoitusvalot (Runway guard lights). Valojärjestelmä, jonka tarkoituksena on varoittaa ilma-aluksen ohjaajia ja ajoneuvojen kuljettajia siitä, että he ovat siirtymässä käytössä olevalle kiitotielle.

Kiitotienäkkyvyys (RVR, Runway visual range). Matka, jolta kiitotien keskilinjalla olevan ilma-aluksen ohjaaja näkee kiitotien pintamerkinnot, kiitotien reunavalot tai keskilinjavalot.

Korkeus ellipsoidista (Ellipsoid height, geodetic height). Pisteiden korkeus referenssiellipsoidista mitattuna kyseisen pisteen kautta kulkevaa ellipsoidin normaalia pitkin. Korkeus ellipsoidista saadaan laskemalla yhteen ortometrinen korkeus ja geoidin korkeus. (GL)

Kosketuskohta-alue (Touchdown zone). Se kiitotien osa kynnyn jälkeen, jossa laskeutuvien ilma-alusten on tarkoitus saada ensimmäinen pintakosketus kiitotiehen.

Kynnys (Threshold). Laskukelpoisen kiitotieosuuden alku.

Käytettävyystekijä (Usability factor). Se prosentuaalinen osuus ajasta, jolloin sivutuulikomponentti ei rajoita kiitotien tai kiitotiejärjestelmän käyttöä.

Huomautus. - Sivutuulikomponentilla tarkoitetaan kiitotien keskilinjaan nähden kohtisuoraa pintatuulikomponenttia.

*Laadunvarmistus (Quality assurance). Niiden suunniteltujen ja järjestelmällisten laatujärjestelmän toimintojen joukko, joilla saavutetaan riittävä luottamus siihen, että tarkoite täyttää

laatuvaatimukset, ja joiden toimivuus voidaan tarvittaessa osoittaa. (Annex 15, ISO 8402/95)

*Laatu (Quality). Tarkoitteen niistä ominaisuuksista muodostuva kokonaisuus, joihin perustuu tarkoitteen kyky täyttää sille asetetut vaatimukset ja siihen kohdistuvat odotukset. (Annex 15, ISO 8402/95)

Huomautus. –Tarkoite voi olla toiminto, prosessi, tuote, organisaatio, järjestelmä tai henkilö tai mikä tahansa näiden yhdistelmä.

*Laatujärjestelmä (Quality system). Laadunhallinnassa tarvittavien organisaatorakenteiden, menettelyjen, prosessien ja resurssien muodostama yhdistelmä. (Annex 15, ISO 8402/95)

Laskennalliset kiitotiepituuudet (Declared distances).

Huomautus. - Ks. myös JAR-OPS 1.480.

a) **Lähtökiitoon käytettävissä oleva matka (TORA, Take-off run available).** Kiitotien pituus, joka on käytettävissä ja sopiva lentoon lähtevän ilma-aluksen maakiittoa varten.

b) **Lentoonlähtöön käytettävissä oleva matka (TODA, Take-off distance available).** Lähtökiitoon käytettävissä oleva matka lisättyinä nousualueen pituudella, mikäli sellainen on käytettävissä.

c) **Käytettävissä oleva kiihdytys- ja pysäytysmatka (ASDA, Accelerate-stop distance available).** Lähtökiitoon käytettävissä oleva matka lisättyinä pysäytystien pituudella, mikäli sellainen on käytettävissä.

d) **Laskuun käytettävissä oleva matka (LDA, Landing distance available).** Kiitotien pituus, joka on käytettävissä ja sopiva laskeutuvan ilma-aluksen maakiittoa varten.

Laskeutumissuunnan osoitin (Landing direction indicator). Laite, joka osoittaa visuaalisesti laskeutumiseen ja lentoonlähtöön kulloinkin käytettävän suunnan.

*Laskualue (Landing area). Kenttäalueen osa, joka on tarkoitettu ilma-alusten lentoonlähtöä ja laskua varten. (OPS M1-1).

*Lentoasema. Lentoasema on lentopaikka, jossa ilmailukennepalvelu on pysyvästi järjestetty. (Ilmailulaki 281/95, 39 §)

Huomautus. - Lentoasema-sanana lähin englanninkielinen vastine on airport.

Lentokenttäalue (Air side). - Kenttäalue sekä maasto ja rakennukset tai niiden osat, joihin pääsy on valvottua.

Huomautus.- "Lentokenttäalue" on siviili-ilmailun turvavalvontaan (Annex 17) liittyvä käsite. Sekaanusmahdollisuuden vuoksi (lentokenttäalue/kenttäalue) joissakin AGA M3-ilmailumääräyksissä käytetään käsitteen "lentokenttäalue" sijasta käsitettä "tur-

va-aidan sisäpuolella oleva alue". Tähän alueeseen ei sisälly rakennuksissa olevia alueita.

Lentokoneen viitekiitotiepituus (Aeroplane reference field length). Lentokoneen lentokäsikirjassa mainittu, ilmailuviranomaisen määräämä tai lentokoneen valmistajan ilmoittama kiitotien vähimmäispituus, joka tarvitaan lentoonlähtöön suurimmalla sallitulla lentoonlähtömassalla, merenpinnan korkeudella, ilmakehän standardiolosuhteissa, tyynellä ilmalla ja kiitotien kaltevuuden ollessa nolla. Viitekiitotiepituuksella tarkoitetaan yleensä tapauksesta riippuen joko tasapainotettua kiitotiepituuksia tai lentoonlähtöön tarvittavaa matkaa.

Huomautus. Annex 14, Liite A, Luku 2 sisältää tietoja tasapainotetun kiitotiepituuksien käsitteestä. Kansainvälisen siviili-ilmailujärjestön (ICAO) käsikirja Airworthiness Technical Manual (Doc 9051) sisältää yksityiskohtaisia ohjeita lentoonlähtöön tarvittavasta matkasta. Yleisimpien lentokonetyyppien viitekiitotiepituuksia on esitetty ICAO:n käsikirjassa Aerodrome Design Manual, Part 1, Runways, Appendix 1 (Doc 9157-AN/901)

Lentoonlähtökiitotie (Take-off runway). Kiitotie, joka on tarkoitettu yksinomaan lentoonlähtöön.

Lentopaikan korkeus (Aerodrome elevation). Laskualueen korkein piste (keskimääräisestä merenpinnasta mitattuna).

Lentopaikan liikennemäärä (Aerodrome traffic density)

- Pieni.* Ilma-alusten operaatioiden lukumäärä keskimääräisen vilkkaimman tunnin aikana on enintään 15 operaatiota tunnissa kiitotietä kohti tai lentopaikalla kaikkiaan tyypillisesti alle 20 operaatiota tunnissa.
- Kohtalainen.* Ilma-alusten operaatioiden lukumäärä keskimääräisen vilkkaimman tunnin aikana on 16-25 operaatiota tunnissa kiitotietä kohti tai lentopaikalla kaikkiaan tyypillisesti 20-35 operaatiota tunnissa.
- Suuri.* Ilma-alusten operaatioiden lukumäärä keskimääräisen vilkkaimman tunnin aikana on yli 25 operaatiota tunnissa kiitotietä kohti tai lentopaikalla kaikkiaan tyypillisesti yli 35 operaatiota tunnissa.

Huomautus 1. - Operaatioiden lukumäärä keskimääräisen vilkkaimman tunnin aikana on jokaisen päivän vilkkaimman tunnin aritmeettinen keskiarvo vuoden ajalta.

Huomautus 2. – Yksi nousu tai yksi lasku on yksi operaatio.

Lentopaikan mittapiste (Aerodrome reference point). Lentopaikan ilmoitettu maantieteellinen sijainti.

Lentopaikan tunnistuskyltti (Aerodrome identification sign). Lentopaikalla oleva kyltti, joka helpottaa lentopaikan tunnistamista ilmast.

Lentopaikan valomajakka (Aerodrome beacon). Valomajakka, joka osoittaa lentopaikan sijainnin ilmast.

Lentopaikka (Aerodrome). Määrätty maa- tai vesialue (rakennuksineen, laitteineen ja varusteineen), joka on kokonaan tai osittain järjestetty ilma-alusten saapumista, lähtemistä ja maassa tai vedessä liikkumista varten. (Ilmailulaki 281/95, 39§)

Liikennealue (Manoeuvring area). Ilma-alusten lentoonlähtöön, laskuun ja rullaukseen tarkoitettu lentopaikan osa lukuunottamatta asematasoja.

Lumi (maan pinnalla) (Snow).

- Kuiva lumi (Dry snow).* Lunta, joka irtonaisena lähtee liikkeelle tuulen mukana tai joka käsin puristettuna on edelleen irtonaista; ominaispaino alle 0,35.
- Märkä lumi (Wet snow).* Lunta, joka käsin puristettuna tarttuu yhteen lumipallomaiseksi; ominaispaino vähintään 0,35, mutta alle 0,5.
- Pakkautunut lumi (Compacted snow).* Lunta, joka on puristunut tiiviiksi massaksi, jota ei voi enää puristaa kokoon ja joka nostettaessa pysyy koossa tai hajoaa lohkariksi; ominaispaino vähintään 0,5.

Lyhytorsi (Barrette). Vähintään kolme samalla poikkaisella viivalla olevaa kenttävaloa, jotka näyttävät kauempaa katsottuna lyhyeltä valo-orrelta.

Lähes rinnakkaiset kiitotiet (Near-parallel runways). Kiitotiet, jotka eivät leikkaa toisiaan ja joiden keskilinjojen jatkeiden välinen kulma on korkeintaan 15 astetta.

Maassa oleva ilmailuvalo (Aeronautical ground light). Muu kuin ilma-aluksissa oleva lentosuunnistuksen helpottamiseksi oleva erityinen valo.

Merkinantopaikka (Signal area). Lentopaikan osa, jolle maamerkit asetetaan.

Merkintä (Marking). Kenttäalueen pinnassa oleva, ilmailuinformaatiota antava symboli tai symboliryhmä.

Merkki (Marker). Maanpinnan tason yläpuolelle näkyville asetettu, estettä tai alueen rajaa osoittava esine.

Mittarikiitotie (Instrument runway). Jokin seuraavista mittarilähestymismenetelmiä käyttäville ilma-aluksille tarkoitetuista kiitotietyypeistä:

- Ei-tarkkuuslähestymiskiitotie (Non-precision approach runway).* Mittarikiitotie, jolla anne-

taan visuaalisilla ja ei-visuaalisilla opasteilla ainakin riittävää suuntainformaatiota suoraa lähestymistä varten.

- b) *Tarkkuuslähestymiskiitotie, kategoria I (Precision approach runway, category I)*. Mittarikiitotie, jolla on ILS ja/tai MLS ja visuaaliset opasteet ja joka on tarkoitettu operointiin vähintään 60 metrin (200 jalan) ratkaisukorkeuksilla ja näkyvyyden ollessa vähintään 800 m taikka kiitotienäkyvyyden ollessa vähintään 550 m.
- c) *Tarkkuuslähestymiskiitotie, kategoria II (Precision approach runway, category II)*. Mittarikiitotie, jolla on ILS ja/tai MLS ja visuaaliset opasteet ja joka on tarkoitettu operointiin alle 60 m (200 jalan) mutta vähintään 30 m (100 jalan) ratkaisukorkeuksilla ja kiitotienäkyvyyden ollessa vähintään 350 m.
- d) *Tarkkuuslähestymiskiitotie, kategoria III (Precision approach runway, category III)*. Mittarikiitotie, jolla ILS ja/tai MLS johdattaa kiitotielle ja kiitotietä pitkin ja:

III A - joka on tarkoitettu operointiin alle 30 m (100 jalan) ratkaisukorkeuksilla tai ilman ratkaisukorkeutta ja kiitotienäkyvyyden ollessa vähintään 200 m.

III B - joka on tarkoitettu operointiin alle 15 m (50 jalan) ratkaisukorkeuksilla tai ilman ratkaisukorkeutta ja kiitotienäkyvyyden ollessa alle 200 m mutta kuitenkin vähintään 50 m.

III C - joka on tarkoitettu operointiin ilman ratkaisukorkeuteen tai kiitotienäkyvyyteen liittyviä rajoituksia.

Huomautus 1. - Annex 10, Nide I, Osa I, sisältää tähän liittyviä ILS- ja/tai MLS-järjestelmää koskevia määräyksiä.

Huomautus 2. - Visuaalisten opasteiden ei aina tarvitse vastata lentopaikalla olevia ei-visuaalisia opasteita. Visuaaliset opasteet on valittava ottaen huomioon ne olosuhteet, joissa kiitotie on tarkoitettu käytettäväksi.

Mittaustarkkuus (Precision). Pienin ero, joka voidaan luotettavasti havaita kyseisellä mittaussessilla. (Annex 15)

Huomautus. - Geodeettisten mittausten kohdalla mitaustarkkuus määritellään toimenpiteen suoritustavan kehittyneisyyden tai mittauksissa käytettyjen instrumenttien ja menetelmien täydellisuuden perusteella.

Nousualue (Clearway). Suorakaiteen muotoinen, lentopaikan valvonnassa maassa tai vedessä oleva alue, joka on valittu tai kunnostettu sellaiseksi, että ilma-alus voi sen yläpuolella suorittaa osan alkunoususta määrättyyn korkeuteen.

Odotuspaikka tiellä (Road holding position). Nimetty paikka, jossa ajoneuvoja voidaan vaatia odottamaan.

Ohituspaikka (Holding bay). Määrätty alue, jossa ilma-alukset voivat odottaa tai ne voidaan ohittaa ilma-alusten maaliikenteen jouduttamiseksi.

Ortometrinen korkeus. (Orthometric height). Pisteen korkeus geoidista. Kutsutaan usein MSL-korkeudeksi eli korkeudeksi keskimääräisestä merenpinnasta. (GL)

Pysäytystie (Stopway). Lähtökiitoon käytettävissä olevan matkan (TORA) jälkeen oleva, suorakaiteen muotoinen, sopivasti kunnostettu alue maassa, jolle ilma-alus voidaan pysäyttää keskeytetyssä lentoonlähdessä.

Pysäytysvalorivi (Stop bar). Rullaustien poikki kulkeva punainen valorivi.

Pääkiitotie(t) (Primary runway(s)). Kiitotie(t), jo(i)ta käytetään ensisijaisesti, jos olosuhteet sen sallivat.

Päällysrakenteen luokitusluku (PCN, Pavement classification number). Luku, joka ilmoittaa päällysrakenteen kantavuuden operaatioiden määrän ollessa rajoittamaton.

Reuna-alue (Shoulder). Päällysteen reunaan rajoittuva alue, joka on siten käsitelty, että se muodostaa siirtymän päällystetyn alueen ja vieressä olevan päällystämättömän alueen välille.

Rullausteiden risteys (Taxiway intersection). Kahden tai useamman rullaustien risteys.

Rullaustie (Taxiway). Maalentopaikalle ilma-alusten rullausta varten määritelty kulkutie, jonka tarkoituksena on luoda yhteys lentopaikan eri osien välille. Käsitteeseen sisältyvät myös:

- Ilma-alusten seisontapaikan rullauskaista (Aircraft stand taxiway).* Asematason osa, joka on osoitettu rullaustieksi ja tarkoitettu ainoastaan kulkemiseen ilma-alusten seisontapaikoille.
- Asematason rullaustie (Apron taxiway).* Rullaustiejärjestelmän osa, joka sijaitsee asematasolla ja on tarkoitettu rullaamiseen asematason poikki.
- Pikapoistumistie (Rapid exit taxiway).* Rullaustie, joka liittyy kiitotiehen terävässä kulmassa ja on suunniteltu sallimaan laskevien ilma-alusten kääntymisen pois kiitotieltä suuremmilla nopeuksilla, kuin muuta rullaustietä käyttäen on mahdollista ja siten minimoimaan kiitotien käyttöajan. (OPS M1-1)

Huomautus. - Ilma-alusten seisontapaikan rullauskaistan ja asematason rullaustien välisiä eroja on käsitelty ICAO:n käsikirjassa Aerodrome Design Manual, Part 2, Taxiways, Aprons and Holding Bays, Third Edition 1991, kohdat 1.1.8 ja 3.4.8. Ks. myös FAA:n julkaisu AC 150/5300-13 CHG 3, kohta 414.

Rullaustien suoja-alue (Taxiway strip). Rullaustien molemmin puolin oleva alue, jonka tarkoituksena on suojella rullaustiellä olevaa ilma-alusta ja vähentää vahingossa rullaustieltä pois joutuvan ilma-aluksen vaurioitumisriskiä.

Siirretty kynnyks (Displaced threshold). Kynnyks, joka ei sijaitse kiitotien alussa.

Sohjo (Slush). Veden kyllästämää lunta, joka jalkaa maahan polkaistaessa siirtyy paikaltaan läiskähäntäen; ominaispaino 0,5 - 0,8.

Huomautus. - Jään, lumen ja/tai seisovan veden yhdistelmä saattaa erityisesti silloin, kun sataa vettä, lumiräntää tai lunta, saada aikaan aineksia, joiden ominaispaino ylittää 0,8. Nämä ainekset ovat korkean vesi/jääpitoisuutensa vuoksi läpinäkyviä pikemmin kuin sameita ja korkeampien ominaispainojensa vuoksi helposti erotettavissa sohjosta.

Suoja-aika. (Holdover time) Arvioitu aika, jonka jäänestoneste (käsittely) estää jään tai huurteen muodostumisen ja lumen kertymisen lentokoneen suojuille (käsittelyille) pinnoille.

Särkyvä esine (Frangible object). Esine, jonka massa on pieni ja joka on suunniteltu siten, että se iskusta särkyy, vääntyy tai antaa periksi niin, että ilma-alukselle aiheutuva vaara on mahdollisimman pieni.

Tarkkuus (Accuracy). Yhdenmukaisuuden aste arvioitun tai mitatun arvon ja todellisen arvon välillä.

Huomautus. - Mittaamalla saatujen sijaintitietojen tarkkuus ilmaistaan yleensä ilmoittamalla etäisyys, jonka sisäpuolella todellinen sijaintipiste on määrättyä todennäköisyydellä.

Tarkkuuslähestymiskiitotie, ks. Mittarikiitotie.

Tehollinen voimakkuus (Effective intensity). Vilkkuvälön tehollinen voimakkuus on yhtä suuri kuin sellaisen saman värisen jatkuvan valon voimakkuus, joka samoissa havainnointiolosuhteissa voidaan havaita samalta etäisyydeltä.

Tie (Road). Kenttäalueella oleva vakiintunut ajoreitti, joka on tarkoitettu yksinomaan ajoneuvojen käyttöön.

Tiedon laatu (Data quality). Luotettavuustaso tai luotettavuuden aste, jolla annettu tieto täyttää tiedon käyttäjän vaatimukset tarkkuuden, erotuvuuden ja eheyden suhteen.

*Todentaminen (Verification). Tutkintaan ja objektiivisen todisteaineiston tuottamiseen perustuva varmistuminen siitä, että spesifioidut vaatimukset on täytetty. (Annex 15, ISO 8402/95)

Huomautus. - Objektiivinen todisteaineisto: tiedot, jotka voidaan havaittujen, mitattujen, testattujen tai muulla tavoin todettujen tosiasioiden perusteella osoittaa paikkansa pitäviksi. (ISO 8402/95)

Toisistaan riippumattomat, rinnakkaiset lentoonlähdöt (Independent parallel departures). Samanaikaiset lentoonlähdöt rinnakkaisilta tai lähes rinnakkaisilta kiitoteiltä.

Toisistaan riippumattomat, rinnakkaiset lähestymiset (Independent parallel approaches). Samanaikaiset lähestymiset rinnakkaisille tai lähes rinnakkaisille mittarikiitoteille, joiden vierekkäisillä keskilinjojen jatkeilla olevien ilma-alusten välille ei ole määrätty tutkaporrastusta.

Toisistaan riippuvat, rinnakkaiset lähestymiset (Dependent parallel approaches). Samanaikaiset lähestymiset rinnakkaisille tai lähes rinnakkaisille mittarikiitoteille, joiden vierekkäisillä keskilinjojen jatkeilla olevien ilma-alusten välille on määrätty tutkaporrastus.

Tunnusloisto (Identification beacon). Ilmailuvalomajakka, joka lähettää koodisignaalia, jonka avulla tietty piste maassa voidaan tunnistaa.

Vaihtoaika (valolle)(Switch-over time (light)). Aika, joka voimalähteen vaihtuessa kuluu siitä hetkestä, jolloin valon todellinen, tiettyssä suunnassa mitattu valovoimakkuus on alentunut 50 prosenttia lähtöarvostaan siihen hetkeen, jolloin se on jälleen palautunut 50 prosenttiin lähtöarvostaan, kun valojen tehoasetukseksi on valittu vähintään 25 prosenttia.

Valojärjestelmän luotettavuus (Lighting system reliability). Todennäköisyys sille, että koko järjestelmä toimii määriteltyjen toleranssien rajoissa ja että järjestelmä on käyttökelpoinen.

Varoitusloisto (Hazard beacon). Ilmailuvalomajakka, jota käytetään varoittamaan ilmaliikennettä uhkaavasta vaarasta.

Väliodotuspaikka (Intermediate holding position).

Liikenteen johtamista varten määrätty paikka, jossa, lennonjohdon niin määrätessä, rullaavan ilma-aluksen ja ajoneuvon on pysähdyttävä ja odotettava, kunnes se selvitetään jatkamaan edelleen.

Väri (Colour). - Milloin AGA M3-ilmailumääräyksessä viitataan johonkin väriin, sovelletaan asianomaisesta väristä Annex 14:n Liitteessä 1 (Appendix 1), annettuja määräyksiä.

*Yö (Night). Auringon laskun ja nousun välinen aika silloin, kun valaisematonta kohdetta (savupiippua, mastoa tms.) ei selvästi voida erottaa 8 km etäisyydeltä. Epävarmoissa tapauksissa katsotaan yön vallitsevan. (OPS M1-1)